COMMERCE

PAPER–III

OCT–11/17

Signature of Invigilators

1. ....

2. ....

Roll No. ☐☐☐☐☐
(In figures as in Admit Card)

Roll. No. ....

....
(in words)

Name of the Areas/Section (if any)..................

Time Allowed : 2-1/2 hours] **[Maximum Marks : 200**

Instructions for the Candidates

1. Write your Roll Number in the space provided on the top of this page.
2. Write name of your Elective/Section if any.
3. Answer to short answer/essay type questions are to be written in the space provided below each question or after the questions in test booklet itself. No additional sheets are to be used.
4. Read instructions given inside carefully.
5. Last page is attached at the end of the test booklet for rough work.
6. If you write your name or put any special mark on any part of the test booklet which may disclose in any way your identity, you will render yourself liable to disqualification.
7. Use of calculator or any other Electronics Devices is prohibited.
8. There is no negative marking.
9. You should return the test booklet to the invigilator at the end of the examination and should not carry any paper outside the examination hall.
10. In case of any discrepancy in Gujarati and English version of Questions the English version should be taken as final.

પરીક્ષાર્થીઓ માટે સૂચનાઓ :

૧. આ પૃષ્ઠના ઉપલા ભાગે આપેલી જગ્યામાં તમારી ક્રમાંક સંખ્યા (રોલ નંબર) લખો.
૨. તમે જે વિકલ્પનો ઉત્તર આપો તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરો.
૩. ટૂંકનોંધ કે નિબંધ પ્રકારના પ્રશ્નોના ઉત્તર દરેક પ્રશ્નની નીચે આપેલી જગ્યામાં જ લખો. વધારાના કોઈ કાગળનો ઉપયોગ કરશો નહીં.
૪. અંદર આપેલી સૂચનાઓ ધ્યાનથી વાંચો.
૫. આ ઉત્તરપોથીમાં અંતે આપેલું પૃષ્ઠ કાચા કામ માટે છે.
૬. આ ઉત્તરપોથીમાં ક્યાંય પણ તમારી ઓળખ કરાવી દે એવી રીતે તમારું નામ કે કોઈ ચોક્કસ નિશાની કરી હશે તો તમને આ પરીક્ષા માટે ગેરલાયક ગણવામાં આવશે.
૭. કેલક્યુલેટર અથવા ઈલેક્ટ્રોનિક્સ સાધનોનો ઉપયોગ કરવો નહીં.
૮. નકારાત્મક ગુણાંક પદ્ધતિ નથી.
૯. પ્રશ્નપત્ર લખાઈ રહે એટલે આ ઉત્તરપોથી તમારા નિરીક્ષકને આપી દેવી. પરીક્ષાખંડની બહાર કોઈ પણ પ્રશ્નપત્ર લઈ જવું નહીં.
૧૦. પ્રશ્નપત્રના પ્રશ્નોમાં ગુજરાતી અને અંગ્રેજી ભાષાંતરમાં કોઈ વિસંગતિ જોવા મળશે તો અંગ્રેજી અર્થને જ માન્ય ગણવામાં આવશે.

FOR OFFICE USE ONLY
MARKS OBTAINED

Question Number	Marks Obtained	Question Number	Marks Obtained
1.		11.	
2.		12.	
3.		13.	
4.		14.	
5.		15.	
6.		16.	
7.		17.	
8.		18.	
9.		19.	
10.			

Total Marks obtained ....

Signature of the co-ordinator ....
(Evaluation)

SEAL

COMMERCE — **વાણિજ્ય**

PAPER - III — **પેપર - III**

Note : This paper contains *four* sections. You are required to attempt *all* of them.

નોંધ : આ પ્રશ્નપત્રમાં ચાર વિભાગો છે. બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ આપવાના છે.

SECTION I (વિભાગ I)

Note : Choose any *one* elective from electives **1** to **5** and answer both the questions (Q. **1** and Q. **2**) of the same elective in **500** words. (2×20=40)

નોંધ : વિકલ્પ ૧ થી ૫ માંથી કોઈ એક વિકલ્પ પસંદ કરો અને તે જ વિકલ્પના બંને પ્રશ્નો (પ્રશ્ન ૧ અને ૨) ના જવાબ ૫૦૦ શબ્દોમાં આપો. (૨×૨૦=૪૦)

Elective 1 (વિકલ્પ–૧)

(Accounting and Finance) (એકાઉન્ટીંગ અને નાણાંકીય)

1. Write a detailed note on "Regulatory Framework of Stock Exchanges in India".

   ભારતમાં સ્ટોક એકસચેંજ નિયમન માળખા ઉપર વિસ્તૃત નોંધ લખો.

2. What is meant by Reverse Merger ? What is the rationale behind such mergers ? Describe steps involved therein.

   વિપરિત જોડાણ (મર્જર) એટલે શું ? જોડાણ (મર્જર) પાછળનું તર્ક શું છે ? તેમાં સમાવેલ પગલાંઓનું વર્ણન કરો.

Elective 2 (વિકલ્પ–૨)

(Marketing) (માર્કેટીંગ/બજારક્રિયા)

1. What do you mean by sales promotion decision ? Discuss its types and explain the various strategies of sales promotion decision.

   વેચાણ વિસ્તરણ નિર્ણય અંગે તમે શું સમજો છો ? વેચાણ વિસ્તરણ નિર્ણયના પ્રકારો ચર્ચો અને તેની જુદી જુદી વ્યુહરચના સમજાવો.

2. Discuss the importance of market segmentation in marketing decisions. Explain the basic methods of market segmentation.

   બજારક્રિયા નિર્ણયીકરણમાં બજાર વિભાજનનું મહત્વ ચર્ચો. બજાર વિભાજનની મૂળભૂત પદ્ધતિઓ સમજાવો.

Elective 3 (વિકલ્પ–૩)

(Human Resource Management) (માનવ સંસાધન વ્યવસ્થા/સંચાલન)

1. Critically discuss the various sources of recruitment of employees.

   કર્મચારીઓની ભરતીનાં પ્રાપ્તિ સ્થાનોની ટીકાત્મક ચર્ચા કરો.

[P.T.O.]

2. Discuss the welfare facilities for the workers under the Factories Act, 1948.

કારખાના ધારા 1948 ના સંદર્ભમાં કર્મચારીઓની કલ્યાણકારી સવલતોની ચર્ચા કરો.

Elective 4 (વિકલ્પ–૪)

(International Business) (આંતરરાષ્ટ્રીય ધંધો)

1. What is 'International Business' ? How do the Regional Economic Integrations help in developing the International business ? Discuss in this context, also describe the role of ASEAN or EU.

આંતરરાષ્ટ્રીય ધંધો એટલે શું ? ક્ષેત્રીય આર્થિક એકીકરણ આંતરરાષ્ટ્રીય ધંધાના વિકાસમાં કેવી રીતે સહાય (મદદ) કરે છે ? આ સંદર્ભમાં આસિયાન (ASEAN) અથવા યુરોપીયન યુનિયન (EU) ના યોગદાનનું પણ વર્ણન કરો.

2. What do you mean by convertibility of rupee in current and capital accounts ? How are these issues helpful in the growth of International business ? Discuss.

પૂંજી ખાતું અને ચાલુ ખાતામાં રૂપિયાના રૂપાંતરતાનો અર્થ શું થાય ? આંતરરાષ્ટ્રીય ધંધાના વિકાસમાં આ મુદ્દાઓ કેવી રીતે મદદરૂપ થાય છે ? ચર્ચા કરો.

Elective 5 (વિકલ્પ–૫)

(Income-Tax Law and Tax Planning) (કરવેરા નિયમન અને કર આયોજન)

1. Discuss in detail the provisions of incidence of tax, with reference to residential status. Also explain further the provisions regarding 'Deemed to Accure or Arise'.

નિવાસીપદના સંદર્ભમાં કર-ભારના પ્રાવધાનોની ઊંડાણપૂર્વક ચર્ચા કરો. 'ઉપાર્જિત અથવા ઉદ્‌ભવિત મનાતી આવક' ના પ્રાવધાનોને આગળ સમજાવો.

2. Discuss the tax-planning with reference to managerial decision of 'close or continue'.

'બંધ કરવું કે ચાલુ રાખવું' એ સંચાલકીય નિર્ણયના સંદર્ભમાં કર-આયોજનની ચર્ચા કરો.

Q. No. 1. ....

Q. No. 2. ....

SECTION II (વિભાગ II)

Note : Choose any *one* elective from elective **1** to **5** and answer all the questions (Q. **3** to Q. **5**) of the same elective in **300** words : (3×15=45)

નોંધ : વિકલ્પ ૧ થી ૫ માંથી કોઈ એક વિકલ્પ પસંદ કરો અને તે જ વિકલ્પના બધા જ પ્રશ્નો (પ્રશ્ન ૩ થી ૫) ના જવાબ ૩૦૦ શબ્દોમાં આપો. (૩×૧૫=૪૫)

Elective 1 (વિકલ્પ–૧)

(Accounting and Finance) (એકાઉન્ટીંગ અને નાણાંકીય)

3. Explain why an 'option' has value. State the characteristics of 'put' and 'call' options.

   સમજાવો કે 'ઓપ્શન' નું મૂલ્ય શા માટે છે ? 'પુટ' અને 'કોલ' ઓપ્શનની વિશેષતાઓ સમજાવો.

4. Evaluate the "Current Purchasing Power Accounting" (CPPA) method of inflation accounting.

   ફુગાવા લક્ષી હિસાબી પદ્ધતિની વર્તમાન ખરીદશક્તિ પદ્ધતિ (CPPA) નું મૂલ્યાંકન કરો.

5. Elaborate the factoring practices in India. Evaluate factoring as a source of short-term finance.

   ભારતમાં ફેકટરીંગ વ્યવહારની વિસ્તારથી ચર્ચા કરો. ફેકટરીંગનું ટૂંકાગાળાના નાણાંકીય સ્ત્રોત તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

Elective 2 (વિકલ્પ–૨)

(Marketing) (બજારક્રિયા/માર્કેટીંગ)

3. What is the concept of marketing research ? Why do we need research in marketing ? Discuss.

   વિપણન સંશોધનની વિચારધારા શું છે ? શા માટે વિપણનમાં સંશોધનની જરૂરિયાત છે. ચર્ચા કરો.

4. What are the factors which influence the consumer's behaviour in the purchase of a product ?

   કોઈ પેદાશની ખરીદીમાં ગ્રાહકના વ્યવહારને પ્રભાવિત કરવાવાળા પરિબળો કયા છે ?

5. Discuss the impact of environmentalism on marketing decision-making.

   વિપણન નિર્ણયો પર પર્યાવરણ જાગૃતતાના પ્રભાવની ચર્ચા કરો.

Elective 3 (વિકલ્પ–૩)

(Human Resource Management) (માનવ સંસાધન વ્યવસ્થા/સંચાલન)

3. Differentiate between sensitivity training and role playing. How is role playing useful in management development ?

   સંવેદનશીલ તાલીમ અને ભૂમિકા બજવણીમાં તફાવત જણાવો. ભૂમિકા બજવણી સંચાલનના વિકાસમાં કેવી રીતે ઉપયોગી છે ?

4. Discuss the concept of compensation. What factors affect compensation of employees in industrial organisations ?

વળતરના ખ્યાલની ચર્ચા કરો. ઔદ્યોગિક એકમોમાં કર્મચારીઓના વળતરને કયા પરિબળો પ્રભાવિત કરે છે ?

5. Why is performance appraisal necessary in modern organisation ? Discuss the MBO techniques of performance appraisal briefly.

આધુનિક સંગઠનોમાં કામગીરી મૂલ્યાંકન શા માટે જરૂરી છે ? કામગીરી મૂલ્યાંકનની MBO રીતની ટૂંકમાં ચર્ચા કરો.

Elective 4 (વિકલ્પ–૪)

(International Business) (આંતરરાષ્ટ્રીય ધંધો)

3. What is a derivative contract ? How is an option contract created ? Discuss various components of an option contract.

ડેરીવેટીવ કરાર એટલે શુ ? ઓપ્શન કરાર કેવી રીતે ઉદભવેલ છે ? ઓપ્શન કરારના જુદા જુદા ઘટકોની ચર્ચા કરો.

4. Write an analytical note on 'India and WTO' analytically.

ભારત અને વિશ્વ વ્યાપાર સંઘ વિશે વિશ્લેષણાત્મક નોંધ લખો.

5. What do you mean by GDRs, ADRs and IDRs ? How can an Indian Corporate Unit issue the GDRs ? Explain.

GDRs, ADRs અને IDRs નો અર્થ શું છે ? ભારતીય કંપની કેવી રીતે GDRs બહાર પાડે છે ? ચર્ચો.

Elective 5 (વિકલ્પ–૫)

(Income-Tax Law and Tax Planning) (કરવેરા–નિયમન અને કર આયોજન)

3. Explain provisions for Tax to be deducted at source with special reference to 'Interest on Securities'.

'પ્રતિભૂતિ પરના વ્યાજ'ના સંદર્ભમાં સ્ત્રોત પર કરકપાતના પ્રાવધાનોની ચર્ચા કરો.

4. Discuss the provisions for 'Belated Return' and 'Defective Return'.

'વિલંબિત આવક વિવરણ' અને 'દોષયુક્ત આવક વિવરણ' ના પ્રાવધાનોની ચર્ચા કરો.

5. State the tax considerations for commencement of New Business.

નવા ધંધાની શરૂઆત માટે કર-વિચારણા દર્શાવો.

Q. No. 3. ....

Q. No. 4. ....

Q. No. 5. ....

SECTION III (વિભાગ III)

Note : Answer the following questions in **50** words each. Attempt *all* questions (Q. **6** to Q. **14**) (9×10=90)

નોંધ : નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ **૫૦** શબ્દો સુધીમાં આપો. બધાજ પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (પ્રશ્ન ૬ થી ૧૪). (૯×૧૦=૯૦)

6. What do you mean by 'Structural Changes' ?
રચનાત્મક પરિવર્તનનો અર્થ સમજાવો.

7. What does the term depreciation mean in accounting ? Why is land not depreciated ?
હિસાબી પદ્ધતિમાં ઘસારાનો અર્થ સમજાવો. જમીનનો ઘસારો કેમ થતો નથી ?

8. Give the meaning of "Random-Sampling". Also give the list of types of sampling.
યદૃચ્છ નિદર્શનનો અર્થ સમજાવો. નિદર્શનના પ્રકારોની યાદી પણ બનાવો.

9. Write a brief note on Role of ERP in functional management.
ક્રિયાત્મક સંચાલનમાં (ERP) ઈ.આર.પી. ની ભૂમિકા પર સંક્ષિપ્ત નોંધ લખો.

10. Explain the various strategies towards marketing planning.
બજારપ્રક્રિયા આયોજનની વિવિધ વ્યુહરચના વિસ્તારથી સમજાવો.

11. Give brief explanation about Walter's Dividend Model.
વોલ્ટર ડીવીડન્ડ મોડેલને સંક્ષિપ્તમાં સમજાવો.

12. The importance of HRM is increasing day by day in the industrial organizations. Why ?
ઔદ્યોગિક સંગઠનોમાં માનવ સંશાધન સંચાલનનું મહત્વ દિન પ્રતિદિન વધી રહ્યું છે. શા માટે ?

13. What is 'Development Banking' ? Mention some names of Development banks in India.
વિકાસ બેંકિંગ શું છે ? ભારતમાં વિકાસ બેંકોના થોડા નામો આપો.

14. Give the meaning and forms of Foreign Direct Investment in India.
ભારતમાં વિદેશી પ્રત્યક્ષ રોકાણનો અર્થ સમજાવો તથા તેના પ્રકારો જણાવો.

SECTION IV (વિભાગ IV)

Read the following paragraph and answer the questions (Q. **15** to Q. **19**) given below in **30** words each. (5×5=25)

નીચેનો પેરેગ્રાફ/ફકરો વાંચી તેની નીચે દર્શાવેલ પ્રશ્ન ૧૫ થી ૧૯ ના જવાબો/ઉત્તરો ૩૦ શબ્દોમાં લખો. (૫×૫=૨૫)

The stock-option schemes are emerging at large scale in the Indian corporate units to retain the good and competent employees for a long period in their job. The companies have started the implementation of 'stock appreciation rights (SARs), sweat-equity, and stock purchase plans for their present employees' motivation and also for bringing back those capable employees who left the company jobs due to internal problems of those companies. Such motivating plans either were not getting the speed or were stopped during the 'financial-crisis' of 2007-10. A survey made by Essaps Direct in 2010 (A Consulting Agency) revealed that only 3 percent companies were giving stock-option way of motivation in 2009. In 2010 this percentage increased to 19 percent. It is hoped that it will go upto 25 percent in 2011. Along with many other motivational methods and theories, the big companies have started using the tools of early, contingency, contemporary-views, and 21st century leadership issues. It is a positive sign for India's corporate sector.

કંપનીના સારા અને યોગ્ય કર્મચારીઓને તેમના વર્તમાન હોદ્દા પર લાંબા ગાળા (કાર્યકાળ) સુધી ટકાવી રાખવા માટે ભારતીય કોર્પોરેટ એકમોમાં ''સ્ટોક ઓપ્શન યોજના'' (stoke option scheme) મોટા પાયે ઉભરી રહી છે. પોતાના વર્તમાન કાર્યરત કર્મચારીઓની અભિપ્રેરણા માટે અને ભૂતપૂર્વ કર્મચારીઓ કે જે લોકો કંપનીમાં ચાલતા આંતરિક વિખવાદને કારણે નોકરી છોડી ગયા છે તેમને ફરીથી કામ પર બોલાવવા માટે કંપનીઓ ''સ્ટોક અપ્રિસીએશન રાઈટ'' (SAR), ''પ્રસ્વેદ ઈકવીટી'' તથા ''સ્ટોક ખરીદ યોજના'' ઓ દાખલ કરી ચૂકી છે. આ પ્રકારની અભિપ્રેરણાત્મક યોજનાઓ નાણાકીય સંકટ વર્ષ ૨૦૦૭-

૧૦ દરમ્યાન દાખલ કરી હતી. એક કન્સલ્ટન્સી એજન્સી (ઓસાપ ડાઈરેકટ) દ્વારા વર્ષ ૨૦૧૦ દરમ્યાન હાથ ધરાયેલ સર્વેક્ષણ દ્વારા જણાયુ છે કે વર્ષ ૨૦૦૯ માં ફક્ત 3% કંપનીઓએ અભિપ્રેરણાનો ''સ્ટોક ઓપ્શન યોજના'' નો લાભ આપ્યો હતો. વર્ષ ૨૦૧૦ દરમ્યાન આ ટકાવારી વધીને ૧૯ થઈ ગઈ અને વર્ષ ૨૦૧૧ માં આ ટકાવારી ૨૫ સુધી પહોંચશે એવી અપેક્ષા સેવાઈ રહી છે. અભિપ્રેરણાત્મક પદ્ધતિ તથા સિદ્ધાંતોની સાથે સાથે મોટી કંપનીઓમાં પરંપરાગત પરિસ્થિતીગત સમકાલીન વિચારો અને ૨૧મી સદીના નેતૃત્વના પાસાને અમલમાં મૂકવાની શરૂઆત કરી દીધી છે. ભારતીય કોર્પોરેટ જગત માટે આ એક સકારાત્મક સંકેત છે.

15. What is 'stock-option' scheme ?
સ્ટોક ઓપ્શન યોજના શું છે ?

16. What is the 'sweat-equity' ?
પ્રસ્વેદ ઈક્વીટી એટલે શું ?

17. What is 'motivation' ?
અભિપ્રેરણાનો અર્થ સમજાવો.

18. What will be the impact of good motivational plans in the times to arrive ?
ભવિષ્યમાં સારી અભિપ્રેરણાત્મક યોજનાઓનો પ્રભાવ કેવો હશે ?

19. Give the list of early leadership theories and of contingency theories of leadership and also write some lines on the 'Managerial-Grid' (by Robert R. Blake, et al, 1964).
ભૂતકાળના નેતૃત્વના સિદ્ધાંતો તથા પરિસ્થિતીગત નેતૃત્વના સિદ્ધાંતોની યાદી બનાવો. તથા સંચાલકીયા ગ્રીડ (રોબર્ટ આર. બ્લેક દ્વારા ૧૯૬૪ માં નિર્મીત) ઉપર થોડો પ્રકાશ પાડો.

ROUGH WORK

SEAL